

© kvde.be

Gaze

LAURA NEYSKENS & RAPHAËL VANDEWEYER / INTER:ACTION & LA GESTE

De mannelijke blik bevestigd

Liv Laveyne
Gezien op 03 december 2025
Minnemeer NTGent, Gent

De *triggerwarning* aan de ingangsdeur is niet mis te verstaan: “Deze voorstelling bevat beelden van opsluiting en manipulatie van vrouwen binnen een patriarchaal systeem.” ‘Gaze’ stuurt ook daadwerkelijk onze mannelijke blik, maar bevestigt eerder dan ontwricht.

07 DECEMBER 2025

“Je bent een geëmancipeerde toeschouwer. Al is het maar door hier in deze zaal op te dagen”. De mannelijke commentaarstem, die sporadisch door de boxen zal klinken, zegt meer over ons, toeschouwers/voyeurs in de zaal, dan over wat er zich op scène afspeelt. Hij, de man, stuurt onze blik zoals ook een filmcamera onze blik stuurt. De *male gaze*: het is een term die voor het eerst opdook in 1975 in een publicatie van de Britse feministe en filmtheoreticus Laura Mulvey waarin zij onderzocht hoe vrouwen in (Hollywood)films worden verbeeld en hoe bepalend de cameravoering (door vaak mannelijke regisseurs) voor onze blik is. Vrouwen worden opvallend vaker in close-up gebracht, met een camera die zachtjes glijdt over het lichaam als was het over satijnen lakens. *You catch my drift?* De *male gaze catches your drift*.

De glazen box wekt doorheen de voorstelling meerdere associaties: van terrarium, raamprostitutie, vitrine, glazen plafond of de kist van Sneeuwwitje.

Choreografe Laura Neyskens richt deze *male gaze* hier op het podium. Een glazen box vult de scène als een enorm terrarium met daarin drie vrouwelijke performers (Audrey Apers, Zoë Chungong, Izah Hankammer). Aanvankelijk kronkelen hun lichamen als rupsen in een kweekkast of als embryo’s die foetus worden. Dat wordt nog versterkt door een soundscape van

baarmoedergeluiden. Doorheen de voorstelling zal die glazen box nog veel meer associaties opwekken. Die van raamprostitutie bijvoorbeeld (voor de Gentenaars: wie kent het 'Glazen Straatje' niet?). Of die van het glazen plafond als het gaat om gelijk loon voor gelijk werk of gelijke promotiekansen. Je denkt ook aan een vitrine met etalagepoppen en aan de glazen kist van Sneeuwwitje, de vrouw onder een stolp als hoofse aanbidding… Het vat de mannelijke blik op de vrouw doeltreffend samen, tussen ongrijpbaar enigma en vleselijk object staat de 'ideale' drievuldigheid: de vrouw als hoer, moeder en maagd.

Een vrouwelijke blik?

'Gaze' is het debuut van choreografe Laura Neyskens (samen met dramaturg Raphaël Vandeweyer) die met deze voorstelling haar eerste eigen werk maakt. Ze heeft er evenwel al een lang parcours in de podiumkunsten op zitten. Als elfjarige stond ze in het iconische 'Bernadetje' van Alain Platel en Arne Sierens. Ze danste daarna nog vaker bij Platels 'Les ballets C de la B', maar werkte ook jarenlang samen met Sidi Larbi Cherkaoui. Ze is nog steeds actief als regieassistent en choreograaf in voorstellingen van theatermaker Chokri Ben Chikha bij Action Zoo Humain. Het is onder de vleugels van het nieuwe makerstraject 'Inter:Action' van Action Zoo Humain dat ze deze voorstelling maakt.

Het was ook een project van Ben Chikha dat Laura Neyskens op het spoor van 'Gaze' zette. Ze bedacht een verleidelijke choreografie voor een danseres, maar die weigerde het stereotiepe beeld dat eruit sprak te bevestigen. Het zette Neyskens aan het denken. Hoe sterk was ook haar blik als vrouw door mannen bepaald?

De voorstelling verglijdt van een bijna hermetische performance naar een steeds letterlijker *tableau vivant*.

Al is 'Gaze' qua concept zeker interessant, je voelt hoe in dit werk referenties naar beeldende theatermakers als FC Bergman, Boogaerdt/Van der schoot en Thomas Ryckewaert sterk doorwerken. 'Gaze' heeft zeker een vergelijkbare visuele impact. De glazen box, een scenografie van Giovanni Vanhoenacker levert enkele pareltjes op, bijvoorbeeld als het terrarium van houten turf plots verandert in een broeierig woestijnlandschap van as. Ook de muziek van Koben Sprengers is stuwend, pompend en bijzonder krachtig.

Merkwaardig genoeg blijft net het choreografisch materiaal wat te mager. In de evolutiedramaturgie van krioelende wormen naar kronkelende vrouwenlijven zit weinig dansante evolutie. De voorstelling verglijdt van een bijna hermetische performance naar een steeds letterlijker *tableau vivant*, met knipogen naar film en beeldende kunst. Dat knijpt de suggestieve kracht dood. De geblinddoekte sub dan wel Vrouwe Justitia, de appel-Eva, de Playboy-Bunny, de Lolita met lolly, de in dramatisch rood ingesnoerde passiejurk, en – om de cirkel rond te maken - een evocatie van het schilderij 'l'Origine du monde' van Gustave Courbet, dat een ontblote vagina labelt als een pars pro toto voor het begin van alles (maar in Courbets tijd gewoon een bekend pornografisch fotobeeld was – het schandaal was dat Courbet het schilderde en het thema zo de schone kunsten in trok). 'Gaze' representeert de mannelijke blik met die herkenbare beelden maar biedt geen tegengewicht. Maar misschien is het bewust zijn van die *male gaze* al een emancipatie op zich.